

Symposium “Ondersteboven” 26 juni 2015

“Verslag forumdiscussie” door Jan Blankers

Na de 4 lezingen sloot de dagvoorzitter af met de woorden: er zijn wel degelijk alternatieven voor de bestaande economie (1) en er moet een lijn zijn om te hervinden waar het om is begonnen (2).

Vraag aan Dick Couvée: We kunnen een andere economie toch beter aan de politiek overlaten?

Antwoord: Uiteindelijk werkt dat niet. Uitsluiting is een veelkoppig monster dat op een aantal terreinen tegelijk moet worden bestreden. De overheid is wel nodig voor een vangnet voor uitkeringsgerechtigden. Nú zendt de overheid verkeerde signalen uit aan de burger: Rutte ontkent het bestaan van armoede. En in het Rotterdamse: we gaan uit van de stoere mens die op eigen kracht de tegenslagen kan overwinnen. Echter, niet iedereen is stoer, en armoede bestaat al enkele decennia. Ik wil een economie zonder voorwaarden en modellen vooraf: ieder mens is waardevol en verdient daarom een bestaan. Hoe dat allemaal precies geregeld moet worden weet ik niet, maar dít is het uitgangspunt.

Vraag aan Trinus Hoekstra: waarom zo’n stichtelijk / spiritueel verhaal?

Antwoord: ik reageerde op een verhaal van Ewald Engelen die in de geldspraak religieuze trekken ziet. Zijn beeldspraak trof mij. Het gaat mij in het woord godsspraak om niet om iets stichtelijks, maar om toewijding, niet aan geld en het bruto binnenlands product en consumptie, maar aan wezenlijke waarden van waaruit een andere economie kan worden gebouwd.

Vraag aan Martijn Jeroen van der Linden: waar zat voor u het moment om kritisch te gaan kijken naar het bestaande geldsysteem?

Antwoord: tot 2009 werkte ik bij ING en ik begreep niet zo goed wat er aan de hand was. Vaak werd de werking van het systeem verkeerd uitgelegd, ook in de leerboeken economie op de middelbare school. Achter al het geld staan géén goudreserves, dat systeem is in 1971 al verlaten. Sindsdien kwam er fiat geld – geld gebaseerd op vertrouwen – in omloop. De mensen met wie ik werkte, vertrouwde ik, maar ik stelde wel vragen aan het systeem. Nu ben ik actief voor het “Burgerinitiatief Ons Geld”. Dat is enkele weken geleden aan de Tweede Kamer aangeboden, er zijn ruim honderdduizend handtekeningen verzameld. Daarnaast maken we aan het publiek duidelijk hoe het geldsysteem werkt, én welk alternatief er is. Ik weet niet hoe snel in Nederland de schuld van de armste 10% van de bevolking toeneemt (in Hamburg is dat € 19,- per seconde) en hoe snel het vermogen van de rijkste 10% (in Hamburg is dat € 166,- per seconde).

Vanuit het publiek komt de vraag: waarom stelt u zoveel vertrouwen in de politiek, het collectief leervermogen is daar toch gering? Antwoord: deze zaak moet bij wet worden geregeld zó dat er een onafhankelijk publiek instituut (vergelijkbaar met de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht) is dat regelt hoeveel geld er in omloop wordt gebracht. Het is dan vervolgens aan de particuliere banken om met dat geschapen geld kredieten te verstrekken. In de huidige situatie wordt het geld geschapen door het particuliere bankwezen, voor het grootste deel aan woninghypotheken.

We kunnen in een nieuwe situatie ook denken aan een burgerdividend waarbij iedereen een gelijk bedrag uit de geldschepping ontvangt.

Vraag uit het publiek: hoe zit het met de grondwet en de kennis daarvan?

Antwoord van ds. Couvée: er is inderdaad heel weinig kennis van de grondwet en andere wetten. Maar het is wel belangrijk daarvan een goed gebruik te maken voor noodzakelijke veranderingen. De klimaatproblematiek is daarvan een voorbeeld. En voor armoedebestrijding en een ander geldsysteem zijn andere wetten nodig.

Vraag uit het publiek: er zijn in Rotterdam veel initiatieven. Wat zouden we met alternatieve geldsystemen kunnen doen?

Antwoord van Van der Linden: je moet bij deze veranderingen zowel top down als bottom up werken. De Zuiderling en de Dam kunnen ons helpen beter te begrijpen wat geld is en hoe het werkt.

Vraag aan Aad van Nes: wat is intrinsieke motivatie?

Antwoord: dat moet je aan je moeder vragen! Die weet het! Dat meen ik echt. Nu helpt een psycholoog ons om dat opnieuw te ontdekken. Ik zie het gebeuren dat ieder mens die heeft én daar wat mee kan doen. Het gaat om dat wat je graag ziet en wat je wilt.

Er is een verbale schermutseling met enkele mensen in de zaal over enerzijds taalgebruik en anderzijds ontslagen die zijn gevallen.

Van Nes gaat verder en stelt dat werkgevers moeten worden verleid om zich in te zetten om personeel op te leiden en een plek te geven in hun bedrijf. En werkgevers moeten weer leren om echt werkgever te zijn.

De vragen aan en antwoorden van David Cousland staan in een aparte bijlage, als onderdeel het verslag van de workshop van zaterdagmorgen 27 juni.

Vraag uit het publiek aan Van Nes: je kunt wel praten over motivatie voor een baan, maar er is steeds minder werk. Kunnen we daar ook eens over praten?

Antwoord: dat is maar hoe je het bekijkt. Je kunt het werk op de werkvloer ook delen, zo dat meer mensen mee kunnen doen. Er gaat 27 miljard euro per jaar rond aan uitkeringen, dat bedrag kunnen we toch ook op een andere manier inzetten, zó dat mensen een vak leren. Er kan ook werk naar Nederland terugkomen als buitenlandse fabrieken hun product één stadium eerder afleveren, zodat wij de rest hier kunnen afmaken.

In de jaren vijftig zijn er schitterende bedrijfsscholen geweest. Veel mensen hebben daar hun vakopleiding aan te danken. Ook toen was er 30% uitval, dat percentage is nogal constant en dat zal zo blijven. En er is een community nodig voordat de politiek in actie kan komen.

Van der Linden vult aan en zegt dat er een grote transitie moet komen – een 10 puntenplan. Het Platform voor Duurzame en Solidaire Economie heeft dat begin deze maand gepresenteerd. Daarin gaat het ook over eerlijk delen van werk, een werkweek van 24 uur kan daarvoor een oplossing zijn. En in zo'n overgang zijn bankiers en werkgevers hard nodig, ze kunnen zich aanmelden om met ons mee te denken.

Dick Couvée doet een beroep op de aanwezigen om bij het geheel betrokken te blijven. Dit symposium moet een begin zijn van een actieplan om het gemeentebestuur en de burgers zover te krijgen dat Rotterdam in 2020 armoedevrij is en dat iedereen mee kan doen. Alle krachten moeten daartoe worden gebundeld.

Ieder mens telt, zonder voorwaarden vooraf. Het gaat ons niet om de prestatie, maar om het mens zijn als zodanig; om de behoefte van elk mens.

Hoekstra zegt dat de Geest van God is uitgestort op iedereen, en dat we elkaar nodig hebben om te ontdekken wat dat betekent en wie die Geest is.

Iemand van de Rotterdamse Sociale Alliantie zegt dat we een basisloon nodig hebben om de armoede op te lossen. In Rotterdam kunnen we dan 100.000 mensen vooruit helpen.

Aanvullend merkt iemand op dat het probleem van de armoede zit in de sociale binding. Het netwerk van veel armen is veel kleiner dan dat van vermogenden.

Josine Strörmann vraagt wat de voorwaarden zijn voor sociaal bankieren. Vroeger waren er broodfondsen, nu kunnen we misschien kleine wijkbanken oprichten. Volgens Van der Linden is dat mede door de digitalisering vrij eenvoudig te regelen.

Van der Linden merkt later nog op dat de economische wetenschap uitgaat van de mens als een rationeel handelend wezen, de homo economicus. Langzaam ontstaat er een ander soort economische wetenschap die uitgaat van de wederkerige mens. Dat botst met bestaand beleid van boven.

Wat nemen we mee naar huis?

Aad van Nes: op eigen kracht zullen we de nieuwe samenleving moeten opbouwen, met respect voor de vrijheid van de ander. Werkgeverschap zal opnieuw moeten worden ingevuld, zo dat mensen echt kunnen meedoen en hun bijdrage aan de samenleving kunnen leveren.

David Cousland: samenwerking is een sleutelwoord. Ondernemingen, banken en de samenleving zullen zich daar creatief voor moeten inspannen.

Martijn Jeroen van der Linden: er zijn alternatieven voor het bestaande geldsysteem, we moeten doorgaan met het stellen van vragen aan het huidige, en de samenleving zal op andere wijze moeten worden georganiseerd.

Trinus Hoekstra: participatie aan de samenleving is iets anders dan het hebben van betaald werk. Welzijn en welvaart moeten we niet direct en uitsluitend daaraan koppelen. Maar vooralsnog moet de politiek niets hebben van andere benaderingen.

Dick Couvée – na een kleine aarzeling: ieder mens telt en we moeten in Rotterdam een actieplan maken tegen uitsluiting en armoede.

Marianne Koning-Douwes denkt aan prinses Irene volgens wie alles en iedereen met elkaar samenhangt. Dat leidt tot andere keuzes. Microkrediet is belangrijk. En ik leer van mensen die met hun verhaal komen. We moeten elkaar verhalen blijven vertellen.

Marijke van Essen zegt dat het vrijwilligerswerk in de Pauluskerk zowel haar prestatie als haar behoefte is.

Dick Couvée bedankt iedereen die hier aanwezig was, iedere spreker, de discussieleider, de mensen van de techniek, de kosterij en de leden van de voorbereidingsgroep.

De sprekers krijgen bloemen.

De zaal applaudisseert intens en langdurig. De stemming is positief en geladen.